

Ecological Thinking ศิลปแห่งการพัฒนา “อัจฉริยภาพ” ในตัวเรา

วันที่ 14 มีนาคม 2555 13.00 - 14.30 น. ห้อง Sapphire 203

เจริญชัย ไชยไพฑูริย์วงศ์ Siam Intelligence Unit

คุณเจริญชัย ไชยไพฑูริย์วงศ์ ได้กล่าวถึง Ecological Thinking ของบุคคลสำคัญต่างๆ ดังนี้

“เซอร์ไอแซก นิวตัน” กล่าวว่า “If I have seen further it is by standing on shoulder of giants.” การที่จะเห็นอะไรที่กว้างไกลกว่าเดิม เพราะอยู่บนบ่าของยักษ์ เปรียบเสมือนการมีความรู้มาก เพราะอยู่บนบ่าของยักษ์ ซึ่งยักษ์ หมายถึงนักวิชาการ ครูอาจารย์ ครอบครัว รวมถึงรัฐบาล ที่ช่วยขัดเกลาความคิด ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงองค์ประกอบต่างๆ ไปสู่ผลลัพธ์ตามเป้าหมาย

นิวตัน แม้เป็นผู้มีนิสัยที่ไม่ดีหลายอย่าง แต่มีข้อดีอย่างหนึ่ง คือ รู้ว่าตนเป็น “หนี้บุญคุณ” ความรู้ของคนอื่น ดังนั้นการยอมรับความจริง เปิดใจ จะเป็นผู้ที่ไม่ติดกรอบ และอย่าละอายที่จะขโมยความรู้ทางความคิดเพื่อมาต่อยอด

อเล็กซานเดอร์ ได้กล่าวยกย่องนับถือนิวตันว่า “Nature and Nature's laws lay hid in night: God said, ‘Let Newton be! And all was light.’” ธรรมชาติและกฎของธรรมชาติ ที่อยู่ในความมืด พระเจ้าพูดว่า ให้ท่าน (นิวตัน) เกิดเกิด แล้วโลกจะพบแสงสว่าง กล่าวคือ การที่คนเรานั้นเก่งอย่างเดียว นั้นยังไม่พอ ต้องมีเพื่อนช่วยเชียร์ด้วย

แดน บราวน์ ผู้แต่ง Davinci Code กล่าวว่า เราสามารถเปลี่ยนประวัติศาสตร์ที่น่าเบื่อให้เป็นเรื่องสนุกได้ ซึ่งประสบความสำเร็จ จากหนังสือและภาพยนตร์

“The Prefect Duo” แห่งเวิร์คพอยท์ กล่าวว่า Perfect ไม่ได้หมายความว่าไม่มี Conflict แต่เป็นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ เนื่องจากโลกมีความซับซ้อน เราไม่รู้ว่าจะไร้อุบัติหรือผิด จนกว่าจะได้ลงมือทำจริง

หนังสือ Little Bets โดย PETER SIMS กล่าวว่า การทุ่มเทพย์ยากร (10%) เพื่อทดลองดูก่อน เมื่อผิดพลาดจะแก้ไขได้ง่าย เพราะระบบยังไม่ซับซ้อน

ธรรมชาติ คือ ห้องทดลองที่ยิ่งใหญ่ เช่น

1. Mutation การสืบพันธุ์แบบอาศัยเพศ ทำให้ลูกหลานมีความแตกต่างหลากหลายกันไป

2. Survival of the Fittest สิ่งมีชีวิตที่ปรับตัวให้สอดคล้องกับ Ecology ที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา จะอยู่รอดและสืบพันธุ์ขยายจำนวนต่อไปได้

ดังนั้น Logical Thinking คือ การคิดแบบเหตุผลเชิงเดียว (เครื่องยนต์กลไก) Eco – Logical Thinking คือการคิดแบบเหตุผลเชิงซ้อน (ระบบนิเวศธรรมชาติ) กล่าวได้ว่า ธรรมชาติมีเหตุผลในตัวเอง เพียงแต่เป็นเหตุผลที่เชื่อมโยงปัจจัยที่หลากหลายซับซ้อน ตั้งแต่ดอกไม้ แก้วสุลิน ไปจนถึงดวงดาว เมื่อใช้ความจำกัดของเหตุผลและกลไกเชิงเดียวของมนุษย์ทั่วไปมาพิจารณาจึงดูเหมือนว่าชาตินั้นไร้ซึ่งเหตุผล

John Maynard Keynes (1883 – 1946) กล่าวว่า การที่คนเราจะเก่งเพียงอย่างเดียวนั้นยังไม่พอ จะต้องมี “เพื่อนช่วยคิด” ด้วย

Keynes และกลุ่มเพื่อนช่วยคิด มีการกำหนด Bloomsbury Group หรือวงเสวนาของผู้ดี ปัญญาชน โดยกล่าวว่าแม้จะเปลี่ยนโลกไม่ได้แต่สามารถสร้างอิทธิพลทางความคิดให้โลกได้

Ecology for Genius “อัจฉริยภาพ” ไม่ได้เกิดขึ้นจากการทุ่มเทเวลาทั้ง (100%) เพื่อพัฒนาความสามารถเฉพาะทาง หากผุดบังเกิดขึ้นจากการลงทุน และสร้าง Ecology ในการสนับสนุนทั้งการผลิตและเผยแพร่ผลงาน

“The smartest man in America” กล่าวคือผู้ที่มี IQ 195 ก็สามารถล้มเหลวได้ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีปัญหาด้านมนุษยสัมพันธ์

Anna Kournikova นักเทนนิสชาวรัสเซีย เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ (Ignition) และจุดประกายให้วงการเทนนิสรัสเซียรุ่งเรืองเฟื่องฟู กล่าวคือ ความเก่งไม่ได้เป็นแต่เกิดแต่จะค่อยๆ เจริญก้าวหน้าขึ้นเรื่อยๆ

หนังสือ The Talent Code โดย Daniel Coyle กล่าวถึง Talent ประกอบด้วย

1. Deep Practice คือการฝึกฝน
2. Ignition คือแรงบันดาลใจจากสิ่งที่หลากหลาย
3. Master Coaching คือ การมีผู้สอนที่ดี

Ecology of Ignition

สุรัชย์ จันทิมาธร (หงา คาราวาน) ได้รับการยกย่องว่าเป็นครูใหญ่ แห่งโรงเรียนเพื่อชีวิต กล่าวคือ “ชีวิตมนุษย์ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน (Ecology) ไม่มีผลลัพธ์ที่ถูกผัดผ่อนเหมือนเครื่องจักรและคอมพิวเตอร์ ความล้มเหลวใหญ่ บางครั้งเมื่อสะสมเชื่อมโยงต่อกัน จะแปรเปลี่ยนสู่ความสำเร็จได้”

สถานการณ์สร้างวีรบุรุษ

นโปเลียน (1769 – 1821) จากสามัญชนสู่องค์จักรพรรดิ “Ability is nothing without opportunity” เมื่อไม่มีโอกาสความสามารถก็ไร้ประโยชน์

Winston Churchill (1874 – 1965) กล่าวว่า หากไม่มี Hitler ก็ย่อมไม่มี Churchill โดยเริ่มต่อต้าน Hitler (1930) แต่ไม่มีใครยอมฟัง เพราะอังกฤษตกต่ำจากพิษเศรษฐกิจ ต่อมาได้เป็นนายกรัฐมนตรี (1940) และแพ้การเลือกตั้ง (1945) ทั้งที่เป็นผู้พาอังกฤษชนะสงคราม

The “Big Three” at the Yalta Conference กล่าวถึง“บริหารเวลา” ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างไร ในการพัฒนาอัจฉริยะภาพ ดังนี้

1. สาขาอาชีพของเรา ต้องใช้ทักษะเฉพาะตัวเท่าไร และต้องใช้เพื่อนช่วยเท่าไร
2. ศิลปะการสื่อสาร เพื่อนำรายได้และทรัพยากรไปต่อยอดในการพัฒนาทักษะ และพัฒนาผลงานให้เหนือกว่าคู่แข่ง แล้วให้คุณภาพขายตัวมันเอง
3. อัจฉริยะภาพ คือความรู้เฉพาะใน และนอกสาขา เช่น การควบคุมสมาธิและอารมณ์ การผ่อนคลายเพื่อแสวงหาแรงบันดาลใจใหม่

หนังสือ “ความสำเร็จไม่มีสูตรสำเร็จ” ได้ให้ความหมายของ Ecological Thinking คือ การเก็บเล็กผสมน้อยจากหนังสือและผู้คน

The winner ในทุกสาขาอาชีพ ไม่ใช่คนที่ลงทุนในการฝึกฝนความสามารถเฉพาะทาง (100%) แต่ยังแบ่งปันทรัพยากรบางส่วน (20%) ไว้สร้าง Ecology ในการสนับสนุนให้ตนได้รับชัยชนะอีกด้วย

นักธุรกิจ นักการเมือง และดาราเยอเมถูกตีค่าต่ำหรือสูงกว่าความเป็นจริง แต่หากเราเข้าใจ Ecological Thinking จะทำให้เข้าใจ เพื่อนมนุษย์ มากขึ้น

The Zen of man การที่เราเลือกเป็นบุคคลใดก็ตามที่เก่ง มีความสามารถ เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ จะมีทั้งสิ่งที่ได้รับและสิ่งที่ต้องสูญเสียไป ดังนั้น ชีวิต จะมีความปิติตื่นเต้นจากการได้ทดลองและเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง เงิน ชื่อเสียง ความรัก นิพพาน ความดี หรือผลงาน ต้องมีการเปิดใจ อย่ารังเกียจหรือปฏิเสธ กาลเวลาและประสบการณ์จะช่วยเหลือเราเข้าสู่เส้นทางที่เหมาะสม

Deep Listening (การฟังอย่างลึกซึ้ง) ความรู้จะต้องไม่ติดกรอบ (Logical Thinking) ต้องเปิดกว้างและเชื่อมโยง (Eco - Logical Thinking) จะทำให้ได้ความรู้ที่ลึกซึ้งรอบด้าน ซึ่งก็คือ ปัญญา

เคล็ดลับของจิตใจที่เปิดกว้าง คือ การลงทุนเวลาและความเหนื่อยยาก เพื่อสะสมความรู้ในหลากหลายสาขาอย่างมีกลยุทธ์เชื่อมโยง อาศัยเพียงการฝึกฝนสมาธิจิตย่อมไม่เพียงพอ เพราะ ความรู้ใหม่ที่ไม่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมย่อมถูกเลื่อนโดยง่าย

การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในเวลาจำกัด คือ การเรียนรู้ทุกอย่างรอบด้าน แต่ไม่สามารถเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องเดียวกันได้ เป็นการเรียนเฉพาะทางให้เข้าถึงแก่นแท้ความจริงเฉพาะเรื่อง ซึ่งการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและกลยุทธ์ ทำให้เชื่อมร้อยความรู้หลากหลายได้ภายในเวลาที่จำกัด

The Trend is Your Friend คือ การแสวงหาเพื่อนที่ดียังไม่เพียงพอจะต้องวิเคราะห์ Trend ให้ออกตัวมาก่อนกาลก็ไม่ดี มาช้าเกินไปก็ไม่งาม

ดังนั้น มนุษย์ถือเป็นผลผลิตของธรรมชาติ การคิดและทำงานที่เป็นหนึ่งเดียวกับ วิถีธรรมชาติ จึงจะได้ผลลัพธ์สูงสุด โดยวิถีธรรมชาติ นั้นไม่ใช่การปฏิเสธระบบทุนนิยมหรือเทคโนโลยี เพราะหากธรรมชาติไม่ยินยอมสิ่งเหล่านี้จะเกิดไม่ได้ ประเด็นสำคัญ คือ การลงทุนลงแรงค้นคว้าปริบทและเหตุผลเชื่อมร้อยที่อยู่ลึกลงไปของสรรพสิ่ง (Ecological Thinking) เพื่อจะได้เข้าใจวิถีธรรมชาติอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า การคิดแบบมีตรรกะตายตัว (logical thinking) ได้ครอบงำระบบการศึกษาไทยมายาวนานหลายทศวรรษ สิ่งที่เกิดขึ้นจริง คือ นักศึกษาที่เรียนได้ปานกลาง หากทว่ามีศิลปะในการเข้าใจมนุษย์ กลับประสบความสำเร็จได้ดีกว่าทั้งในแวดวงการเมือง ธุรกิจ และสังคม

เหตุผล เป็นสิ่งวิเศษสุดที่ช่วยให้มนุษย์หลุดพ้นจากความป่าเถื่อน ทว่าเหตุผลกลับไม่สามารถช่วยพ่อแม่ในการกระตุ้นให้ลูกน้อยตั้งใจเรียนได้ ที่น่าทึ่งก็คือความรักชาติกลับเป็นเหตุผลให้มนุษย์บางคนยินดีเสียสละทรัพย์สินเงินทองและแม้กระทั่งชีวิตเพื่อปกป้องมาตุภูมิไว้

Ecological thinking เป็นวิธีคิดที่สำคัญในการช่วยเหลือมนุษย์ให้หลุดพ้นจากเหตุผล ที่เป็นเส้นตรงแบบเครื่องจักร เพื่อเปิดใจมนุษย์ให้ก้าวเข้าสู่การใช้เหตุผลที่สอดคล้องกับวิถีธรรมชาติซึ่งหลากหลายคาดเดายากซับซ้อน หากทว่ามั่งคั่งไปด้วยคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความสมบูรณ์แบบ

ผู้ถอดบทเรียน นายเอกกนก พนาดำรง

ผู้ตรวจสอบบทเรียน นางสาวสมใจ เนียมหอม